

Stockholm, 25 april 2018

Till: Urban Karlström, ordförande, Första AP-fonden
Marie S. Arwidson, ordförande, Andra AP-fonden
Pär Nuder, ordförande, Tredje AP-fonden
Sarah McPhee, ordförande, Fjärde AP-fonden

Kopia: Katrin Westling Palm, generaldirektör, Skatteverket
Maria Rydbeck, tf generaldirektör, Pensionsmyndigheten
Per Bolund, Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister
Isabella Lövin, Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister
Annika Strandhäll, Socialminister
Ledamöter i pensionsgruppen

AP-fondernas investeringar i fossil energi bryter mot Klimatlagen

Greenpeace hävdar att AP-fonderna har en skyldighet att omedelbart upphöra med alla investeringar i fossilindustrin. Så länge AP-systemet fortsätter att investera i klimatfarliga verksamheter så används pensionspengarna på ett sätt som direkt strider mot dess syfte, nämligen att trygga framtida generationers välfärd. Vi kommer därför inte att betala in den del av arbetsgivaravgiften som går till pensionssystemet. Vi kommer att återuppta betalningarna när AP-fonderna infört en policy om fossilfria investeringar och en färdplan som säkerställer att våra gemensamma besparingar lever upp till Parisavtalet och inte bidrar till klimatskadlig verksamhet.

Styrande klimatmål

Klimatförändringarna är det största hotet mot mänskligheten. När världens regeringar träffade Klimatavtalet i Paris i december 2015 så var man eniga om att klimatförändringarna orsakades av mänskliga aktiviteter och att det är nödvändigt att vidta starka och omedelbara åtgärder för att hålla den globala uppvärmningen inom kontrollerbara gränser. Klimatavtalet är bindande, men överlämnar åt de enskilda länderna att forma sin nationella politik på ett sådant sätt att avtalets målsättningar uppfylls. Enligt artikel 2.1.C i Parisavtalet har parterna till avtalet åtagit sig att "göra finansiella flöden förenliga med en väg mot låga växthusgasutsläpp och en klimatomfattigt motståndskraftig utveckling."

Sverige har också åtaganden enligt FN:s ramkonvention om klimatförändringar. Enligt regeringen inbegriper dessa skyldigheter "en skyldighet för det allmänna att agera för att se till att klimatsystemet inte förändras på ett skadligt sätt och att skydda samhällsmedborgarna mot potentiella effekter till följd av skadliga förändringar av klimatsystemet."

2017 antogs FN:s Agenda 2030 för en hållbar utveckling. Enligt den antagna deklARATIONEN är klimatförändringarna "en av de största utmaningarna i vår tid, och dess negativa konsekvenser undergräver alla länders möjligheter att uppnå en hållbar utveckling." Enligt mål 13 enas medlemsländerna att "Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser".

Målen för den svenska klimatpolitiken är fastställda av riksdagen och utgörs av miljömålet "Begränsad klimatpåverkan" samt av etappmålet om minskade utsläpp av växthusgaser till 2020. Generationsmålet anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen. Målet innebär att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Box 151 64, 104 65 Stockholm
08-702 70 70, info.se@greenpeace.org
www.greenpeace.se

GREENPEACE

Nordic

I januari 2018 fick Sverige en ny klimatlag. Lagen är bindande och bestämmer hur regeringen skall bedriva sitt klimatpolitiska arbete. Arbetet skall syfta till att förhindra farliga störning i klimatsystemet, att skydda ekosystemen samt nutida och framtida generationer mot skadliga effekter av klimatförändring, att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser och samt att bevara och skapa funktioner i miljön som motverkar klimatförändring och dess skadliga effekter. Arbetet skall vila på vetenskaplig grund och baseras på relevanta tekniska, sociala, ekonomiska och miljömässiga överväganden.

AP-fonderna och det svenska pensionssystemet

Det internationella arbetet för att dämpa den globala uppvärmningen handlar om framtida generationers överlevnad. Det svenska pensionssystemet är på motsvarande sätt kopplat till framtida välfärd, vi sparar idag för att kunna leva imorgon. En viktig del av det svenska pensionssystemet utgörs av de statliga AP-fonderna, varav de fyra första förvaltar buffertkapitalet i pensionssystemet för att tillförsäkra en långsiktig balans mellan in- och utbetalningar av pensioner. De fyra fonderna förvaltar tillsammans ca 1 400 miljarder kronor.

AP-fonderna är statliga myndigheter. De styrs genom lag och i lagen regleras ansvarsfördelningen mellan fondernas styrelser och regeringen. Staten bestämmer vilken policy som gäller för de enskilda fonderna. Deras gemensamma uppgift är att skapa hög avkastning till låg risk. Fonderna ska också ta hänsyn till etik och miljö, dock utan att göra avkall på det övergripande målet om hög avkastning. Denna dubbla uppgift leder ibland till målkonflikter. Den mest uppenbara är att fonderna fortfarande investerar i fossilindustrin trots att denna står för den största delen av klimatskadliga utsläpp av växthusgaser.

Den statliga utredningen 2017 om ändrade regler för Första–Fjärde AP-fonderna, anger vilka riktlinjer och mål som ska vara vägledande för AP-fonderna, vilka bland annat kommer till uttryck i en gemensam värdegrund: *”Värdegrunden bör ... ta sin utgångspunkt i de etiska grundvärden som kommer till uttryck i regeringsformen, inklusive främjandet av en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Värdegrunden bör även ta sin utgångspunkt i de internationella konventioner som Sverige har undertecknat samt Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Vidare bör värdegrunden förmedla att Första–Fjärde AP-fonderna ska ha ett vetenskapligt förhållningssätt till frågor om hållbar utveckling.”*

Sedan 2007 samordnar Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fonderna arbetet med miljö och etikfrågor via det gemensamma Etikrådet. Etikrådet sammanfattar: *”Som en del av det svenska pensionssystemet bygger Första, Andra, Tredje och Fjärde AP-fondernas värdegrund på den svenska statens värdegrund där demokrati och en hållbar utveckling är centrala delar i enlighet med skrivningarna i regeringsformen. AP-fondernas värdegrund bygger också på de internationella konventioner som Sverige undertecknat.”*

Klimatet en mänsklig rättighet

Uppfattningen att ett icke-skadligt klimat är en mänsklig rättighet har under senare år vunnit insteg även i olika länders rättssystem och i internationell rätt.

Det svenska skyddet för miljön som en mänsklig rättighet återfinns primärt i Regeringsformen 1 kap 2 §: *”Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.”*

Stockholm, 25 april 2018

I den "Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna" återfinns motsvarande rättigheter i Artikel 2 om Rätten till liv och Artikel 8 om rätt till skydd för privat- och familjeliv samt i Europeiska Sociala Stadgan Artikel 11 om rätt till hälsa. Trots att rätten till skydd mot miljöförstöring och klimatförändringar inte anges uttryckligen i stadgorna, så har en växande europeisk och internationell rättspraxis och doktrin visat att dessa bestämmelser kan åberopas som grund för anspråk från medborgarna gentemot en stat, som inte uppfyller de rättigheter som medborgaren har rätt att få tillgodosedda. Tolkningen av artiklarna utvecklas i The Manual on Human Rights and the Environment, utgiven av Europarådet 2015, som samlar praxis inom området mänskliga rättigheter i relation till miljö och klimat.

Staten har en omsorgsplikt ("duty of care") gentemot sina medborgare baserad på Regeringsformen, Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna och allmänna rättsgrundsatser. Klimatförändringarna är till avgörande del orsakade av mänskligt genererade utsläpp av växthusgaser. Staten har ett ansvar att reducera utsläpp av växthusgaser enligt svenska och internationella klimatmål och överenskommelser.

Omsorgspliktens innehåll bestäms av en sammanvägning av olika omständigheter såsom Sveriges anslutning till internationella konventioner, nationellt antagna miljömål, miljölagstiftning, regeringsuttalanden och annat. Som konstaterats i Osloprinciperna 2015 har stater en legal skyldighet att skydda medborgarna och motverka klimatförändringarna.

Staten har genom att underteckna FN:s klimatkonvention och Kyotoprotokollet uttryckligen accepterat omsorgsplikten. För att fullgöra sin omsorgsplikt måste varje enskild stat på bästa möjliga sätt utifrån de egna förutsättningarna genomföra bäst möjliga åtgärder för att minska utsläpp av växthusgaser.

Sverige har även genom den nya Klimatlagen en bindande rättslig skyldighet men även en moralisk att vidta alla rimliga åtgärder för att begränsa klimatförändringar.

Vi vägrar bidra till klimatskadlig verksamhet

AP-fondernas investeringar av pensionspengar i fossilindustrin bryter mot svenska lagar och internationella överenskommelser. Vi som medborgare är då berättigade att avstå från vår del i dessa olagliga investeringar. Vi vägrar att betala in den del av arbetsgivaravgiften som går till pensionssystemet för att därigenom rädda klimatet. Vi kommer att återuppta betalningarna när AP-fonderna inför en policy om fossilfria investeringar och en färdplan som säkerställer att våra gemensamma besparingar lever upp till Parisavtalet och inte bidrar till klimatskadlig verksamhet.

Vi ser fram emot besked från er om hur ni kommer att agera i frågan.

Med vänliga hälsningar



Frode Pleym
chef Greenpeace Sverige



Pia Wickman
ekonomichef Greenpeace Sverige